

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
دانشگاه علوم پزشکی جهرم

برنامه استراتژیک مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت

دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۱۴۰۵-۱۴۰۱

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	پیشگفتار
۴	شهرستان جهرم
۴	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جهرم
۴	مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۵	مقدمه
۵	چشم انداز
۵	رسالت
۶	ارزش ها
۶	گروه های ذینفع
۶	عوامل داخلی
۶	نقاط قوت (Strengths)
۷	نقاط ضعف (Weaknesses)
۷	عوامل خارجی
۷	فرصت ها (Opportunities)
۸	تهدیدها (Threats)
۹	تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی (SWOT)
۹	ماتریس SWOT
۱۰	استراتژی های مرکز
۱۰	تعیین اهداف
۱۰	اهداف کلان (Goals)
۱۰	اهداف اختصاصی (Objectives)

پیشگفتار

امروزه چشم انداز جدید مراقبت های بهداشتی بر پیشگیری و رویکرد یکپارچه در سیاست ها، برنامه ها و خدمات تأکید می کند. این امر، همراه با ماهیت چند عاملی سلامت، نیاز به توسعه راه حل های جامعی را که به طور مؤثر چالش های سلامت را برطرف می کند، ضروری ساخته است. در حال حاضر عوامل مختلفی جهت ایجاد یک وضعیت یا شرایط نامناسب بهداشتی وجود دارند. این عوامل مؤثر، که به عنوان تعیین کننده اجتماعی سلامت شناخته می شوند به انواع رفتارهای بهداشتی، مراقبت های بهداشتی، عوامل اقتصادی اجتماعی و محیط فیزیکی طبقه بندی شده و شامل دسترسی به مراقبت، تحصیلات، سطح درآمد، محیط فیزیکی، نحوه تمرکز عدالت در نظام سلامت، دسترسی به حمل و نقل، وضعیت بیمه، انگ و تبعیض می باشند. اگرچه مراقبت بالینی مهم است، اما فراتر رفتن از مراقبت و درمان کلی شرایط فرد راهکار کلیدی است. اگر فردی که تحت درمان بیماری قرار می گیرد همچنان در شرایط نامناسب فیزیکی زندگی کند به احتمال زیاد سلامت وی بهبود نخواهد یافت. خانواده هایی که در محله های ناامن زندگی می کنند ممکن است فعالیت های بیرون از خانه خود را محدود کرده و فرصت ورزش و حفظ سبک زندگی سالم را کاهش دهند. از آنجا که متولیان حوزه سلامت مجدداً سیاست ها و برنامه هایی را برای رسیدگی به این شرایط و سایر چالش های بهداشتی تدوین می کنند، بنابراین توجه به نقش و تأثیر عوامل تعیین کننده اجتماعی سلامت برای اطمینان از ایجاد و تداوم جوامع سالم و پایدار بسیار مهم خواهد بود. در همین راستا سازمان جهانی بهداشت تلاش چشمگیری برای مشخص کردن عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت و عدالت در سلامت شروع کرده است و کمیسیون عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت را تشکیل داده است. هدف این کمیسیون بررسی تأثیر عوامل اجتماعی بر سلامت و اتخاذ راهکارهای مناسب برای حل مشکلات ناشی از آن و کاهش بی عدالتی های سلامت است. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی جهرم در این برنامه ۵ ساله در نظر دارد با تکیه بر ظرفیت های موجود و افزایش هماهنگی های بین بخشی و همچنین با انجام پژوهش های کاربردی در سطح جامعه و در راستای ارتقاء تعیین کننده های سلامت گام بردارد.

تاریخچه

❖ شهرستان جهرم

جهرم یکی از شهرهای استان فارس است که جمعیتی بالغ بر ۱۸۰ هزار نفر را تحت پوشش خود دارد. این شهر با وسعت ۳۲۹۶ کیلومتر مربع حدود ۳/۲ درصد کل مساحت استان فارس را به خود اختصاص داده و بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر نیمه جنوبی این استان است. آب و هوای جهرم، گرم و خشک و میانگین میزان بارندگی آن، حدود ۲۸۵ میلی‌متر در سال می‌باشد. میانگین دمای این شهر حدود ۲۰ درجه سانتی‌گراد است. بیشینه دما در تابستان به ۴۵ درجه و کمینه دما در زمستان به ۵- درجه سانتی‌گراد می‌رسد. بیشتر اهالی جهرم شیعه و فارسی‌زبان می‌باشند. جهرم به دلیل دارا بودن بالاترین شاخص‌های جمعیتی و توسعه‌یافتگی، مهم‌ترین گزینه برای مرکزیت سیاسی جنوب استان فارس در صورت تقسیم به‌شمار می‌رود. همچنین با داشتن چندین دانشگاه، بیمارستان و مرکز پزشکی یکی از قطب‌های دانشگاهی و پزشکی جنوب کشور است.

❖ دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جهرم

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جهرم در سال ۱۳۵۶ با پذیرش ۴۰ دانشجوی پزشکی تحت عنوان دانشکده پزشکی فعالیت خود را زیر نظر دانشگاه شیراز آغاز نمود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، ساختمان دانشکده در سال ۱۳۶۴ با زیر بنای ۵۰۰۰ متر مربع بازسازی و در سال ۱۳۶۵ با پذیرش ۹۰ دانشجوی پزشکی و ۲۰ دانشجوی پرستاری فعالیت مجدد خود را شروع کرد. دانشکده به دنبال ادغام با واحدهای بهداشتی درمانی در سال ۱۳۷۵ از دانشگاه علوم پزشکی شیراز منفک و بطور مستقل تحت نظارت مستقیم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی قرار گرفت. در سال ۱۳۸۶ دانشکده به دانشگاه ارتقاء یافت و در سال ۱۳۸۷ مجتمع پردیس دانشگاه با ۱۲۵۰۰ مترمربع زیربنا افتتاح گردید که حوزه ریاست، معاونت توسعه مدیریت و منابع، معاونت آموزشی، معاونت تحقیقات و فناوری، معاونت دانشجویی و فرهنگی، معاونت غذا و دارو در این مجتمع واقع شده است. در حال حاضر دانشگاه با ۱۱۵۴ دانشجو، دارای سه دانشکده پزشکی، پرستاری و پیراپزشکی و در رشته پزشکی و رشته‌های پرستاری، اتاق عمل، هوشبری، بهداشت عمومی، فوریتهای پزشکی و علوم آزمایشگاهی (مقطع کارشناسی) دانشجو می‌پذیرد.

❖ مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت به استناد رای صادره در دویست و بیست و چهارمین جلسه شورای گسترش دانشگاه علوم پزشکی کشور در مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۲۳ موفق به دریافت موافقت اصولی شد. در حال حاضر این مرکز دارای ۱۰ عضو هیأت علمی از دانشگاه علوم پزشکی جهرم می‌باشد.

مقدمه

عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت عوامل غیر پزشکی هستند که بر پیامدهای سلامتی تأثیر می گذارند و شامل شرایطی هستند که افراد در آن متولد می شوند، رشد می کنند، کار می کنند، زندگی می کنند و همچنین شامل مجموعه وسیعتری از نیروها و سیستم‌هایی است که شرایط زندگی روزمره را شکل می دهند. این عوامل تأثیر مهمی بر نابرابری های بهداشتی دارند. نمونه هایی از عوامل اجتماعی سلامت که می تواند بر ارزش سلامت به صورت مثبت و منفی تأثیر بگذارد شامل درآمد و حمایت اجتماعی، تحصیلات، بیکاری و نا امنی شغلی، شرایط محل کاری، نا امنی غذایی، مسکن و امکانات اولیه و محیط، تکامل اولیه دوران کودکی، شمول اجتماعی و عدم تبعیض، تضاد ساختاری و دسترسی به خدمات بهداشتی مقرون به صرفه با کیفیت مناسب می باشد.

چشم انداز (Vision)

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی جهرم بر آن است تا در افق ۱۴۰۵، با بهره‌گیری از ظرفیتهای موجود داخل و خارج دانشگاهی، به توسعه و ارتقاء کمی و کیفی تحقیقات و مداخلات مبتنی بر جامعه در زمینه عوامل تعیین کننده سلامت پرداخته و به عنوان یکی از مراکز تحقیقاتی برتر در سطح استان فارس و کشور شناخته شود.

رسالت (Mission)

رسالت مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی جهرم، تولید و ترجمان دانش به روز از طریق انجام پژوهش‌های کاربردی در زمینه شناسایی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و همسو با نیازهای سلامت جامعه در منطقه جنوب فارس است تا به ارتقاء سطح سلامت جامعه و کاهش بی‌عدالتی‌های حوزه سلامت کمک نماید. در این راستا، مرکز تحقیقات از توانمندی های اعضای هیات علمی و پژوهشگران دانشگاهی و ظرفیت همکاری های بین بخشی محلی، منطقه ای، ملی و بین المللی بهره خواهد برد.

¹ Social Determinants of Health (SDH)

ارزشها (Values)

- حفظ ارزش ها و احترام به کرامت انسانی
- ارتقاء روحیه کار تیمی و مشارکت جمعی
- رعایت اصول اخلاق علمی در پژوهش
- تصمیم گیری مبتنی بر شواهد
- پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه تحت پوشش
- جلب اعتماد و مشارکت تمامی گروه های ذینفع

گروههای ذینفع (Stakeholders)

۱. معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه
۲. معاونت بهداشتی دانشگاه
۳. رؤسا، مدیران و کارشناسان حوزه تحقیقات و فناوری دانشگاه
۴. اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه
۵. گروه های مختلف مردم در جامعه
۶. سازمان های خارج دانشگاهی مرتبط با حوزه سلامت

عوامل داخلی

○ نقاط قوت (Strength)

۱. تعامل مثبت رئیس مرکز تحقیقات با سایر مراکز تحقیقات موجود در دانشگاه
۲. وجود اعضای هیأت علمی توانمند و متخصص در ارتباط با عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۳. وجود انگیزه، اراده، روحیه کار تیمی و مشارکت در اعضای مرکز تحقیقات جهت دستیابی به اهداف
۴. برگزاری منظم جلسات شورای پژوهشی مرکز
۵. وجود اولویت های پژوهشی در راستای تأمین اولویت های حوزه های مختلف دانشگاه
۶. جلب مشارکت اعضای هیأت علمی و دانشجویان به انجام تحقیقات مرتبط با اولویت های مرکز

برنامه استراتژیک مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۱۴۰۵-۱۴۰۱

۷. وجود فرآیندهای مشخص در طراحی و تصویب طرح های پژوهشی
۸. وجود اعضاء هیأت علمی توانمند در ارتباط با عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
۹. امکان تصویب پایان نامه های دانشجویی در مرکز تحقیقات
۱۰. عقد تفاهم نامه های همکاری مشترک با بخش های ذینفع دولتی در حوزه سلامت
۱۱. وجود کارشناس پژوهشی متخصص در مرکز تحقیقات

○ نقاط ضعف (Weaknesses)

۱. نداشتن امتیاز موافقت قطعی مرکز
۲. کمبود فضای فیزیکی مناسب و تجهیزات
۳. عدم وجود هیأت علمی پژوهشی جهت مرکز تحقیقات
۴. طولانی بودن فرآیندهای درون سازمانی جهت پیشبرد اهداف مرکز
۵. عدم وجود ارتباطات بین المللی با مراکز تحقیقاتی خارج از کشور
۶. کمبود تعداد پژوهشگران و مقالات علمی مرکز تحقیقات
۷. عدم وجود بودجه اختصاصی مصوب مرکز جهت ایجاد قراردادهای پژوهشی
۸. عدم وجود ارتباط مؤثر با ذینفعان خصوصی و بخش صنعت
۹. عدم وجود دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشگاه

عوامل خارجی

○ فرصت ها (Opportunities)

۱. حمایت مادی و معنوی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی از توسعه و پیشبرد اهداف مراکز تحقیقاتی
۲. امکان همکاری و تعامل با سایر مراکز تحقیقاتی مصوب در داخل و خارج دانشگاه
۳. امکان جذب منابع مالی خارجی به واسطه انجام تحقیقات مبتنی بر اولویت های پژوهشی سازمان ها و مراکز
۴. رویکرد مثبت سازمان های ملی و بین المللی به تحقیق و واکاوی عوامل تعیین کننده سلامت
۵. امکان برقرار ارتباط نزدیک و بدون واسطه با معاون تحقیقات و فناوری جهت طرح مشکلات موجود
۶. وجود مراکز تحقیقاتی تخصصی و گروه های علمی مرتبط در دانشگاه های استان

برنامه استراتژیک مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی جهرم ۱۴۰۵-۱۴۰۱

۷. امکان اجرای طرح های مشترک با سایر مراکز تحقیقاتی مرتبط

○ تهدیدها (Treats)

۱. اولویت داشتن مسائل آموزشی بر پژوهش در دانشگاه

۲. انگیزه ناکافی پژوهشگران به انجام تحقیق و پژوهش در مورد عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت

۳. ضعف در دیدگاه سیاست گزاران و نهاد های اجرایی به مقوله عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت

۴. تغییر گسترده ساختار عوامل اجتماعی در جامعه به تناسب زمان

۵. زمانبر بودن فرآیند استخراج و تولید مقالات علمی در مجلات با کیفیت بالا

تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی

❖ ماتریس SWOT

نقاط ضعف (W)	نقاط قوت (S)	ارزیابی عوامل داخلی	ارزیابی عوامل خارجی
<p>W1 نداشتن امتیاز موافقت قطعی مرکز</p> <p>W2 کمبود فضای فیزیکی مناسب و تجهیزات</p> <p>W3 عدم وجود هیأت علمی پژوهشی جهت مرکز</p> <p>W4 طولانی بودن فرآیندهای درون سازمانی</p> <p>W5 عدم وجود ارتباطات بین المللی با مراکز تحقیقاتی خارج از کشور</p> <p>W6 کمبود تعداد پژوهشگران و مقالات علمی مرکز</p> <p>W7 عدم وجود بودجه اختصاصی مصوب مرکز جهت ایجاد قراردادهای پژوهشی</p> <p>W8 عدم وجود ارتباط مؤثر با ذینفعان خصوصی و بخش صنعت</p> <p>W9 عدم وجود دانشجویان تحصیلات تکمیلی</p>	<p>S1 تعامل مثبت رئیس مرکز با سایر مراکز تحقیقات موجود در دانشگاه</p> <p>S2 وجود اعضاء هیأت علمی توانمند و متخصص</p> <p>S3 وجود انگیزه، اراده، روحیه کار تیمی و مشارکت در اعضای مرکز</p> <p>S4 برگزاری منظم جلسات شورای پژوهشی مرکز</p> <p>S5 اولویتهای پژوهشی در راستای تأمین اولویتهای حوزه های مختلف</p> <p>S6 جلب مشارکت اعضاء هیأت علمی و دانشجویان به انجام تحقیقات</p> <p>S7 وجود فرآیندهای مشخص در طراحی و تصویب طرح های پژوهشی</p> <p>S8 وجود اعضا هیأت علمی توانمند در ارتباط با عوامل اجتماعی سلامت</p> <p>S9 امکان تصویب پایان نامه های دانشجویی در مرکز تحقیقات</p> <p>S10 عقد تفاهم نامه همکاری با بخشهای ذینفع دولتی در حوزه سلامت</p> <p>S11 وجود کارشناس پژوهشی متخصص در مرکز تحقیقات</p>	<p>ارزیابی عوامل داخلی</p>	<p>ارزیابی عوامل خارجی</p>
<p>استراتژی های محافظه کارانه (WO)</p> <p>استراتژی WO1: حفظ ظرفیتهای انسانی و تحقیقاتی موجود</p>	<p>استراتژی های تهاجمی (SO)</p> <p>استراتژی SO1: گسترش کمی و کیفی تحقیقات مرکز</p> <p>استراتژی SO2: توسعه ظرفیت های مدیریتی، انسانی، فیزیکی مرکز</p>	<p>O1 حمایت مادی و معنوی وزارت بهداشت از توسعه و پیشبرد اهداف مراکز تحقیقاتی</p> <p>O2 امکان همکاری و تعامل با سایر مراکز تحقیقاتی در داخل و خارج دانشگاه</p> <p>O3 امکان جذب منابع مالی خارجی</p> <p>O4 رویکرد مثبت سازمان های ملی و بین المللی به تحقیق و واکاوی عوامل تعیین کننده سلامت</p> <p>O5 امکان برقرار ارتباط نزدیک و بدون واسطه با معاون تحقیقات و فناوری</p> <p>O6 وجود مراکز تحقیقاتی تخصصی و گروههای علمی مرتبط در دانشگاههای استان</p> <p>O7 امکان اجرای طرح های مشترک با سایر مراکز</p>	<p>فرصت ها (O)</p>
<p>استراتژی های تدافعی (WT)</p>	<p>استراتژی های رقابتی (ST)</p> <p>استراتژی ST1: توسعه تحقیقات مبتنی بر سازوکارهای کارفرمایی و همکاری های بین بخشی</p>	<p>T1 اولویت داشتن مسائل آموزشی بر پژوهش</p> <p>T2 انگیزه ناکافی پژوهشگران به انجام تحقیق و پژوهش در مورد عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت</p> <p>T3 ضعف در دیدگاه سیاست گزاران و نهاد های اجرایی به مقوله عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت</p> <p>T4 تغییر گسترده ساختار عوامل اجتماعی در جامعه</p> <p>T5 زمانبر بودن فرآیند استخراج و تولید مقالات علمی در مجلات با کیفیت بالا</p>	<p>تهدیدها (T)</p>

❖ استراتژی های مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت (Strategies)

○ استراتژی های SO

- استراتژی SO1 : گسترش کمی و کیفی تحقیقات مرکز
- استراتژی SO2 : توسعه ظرفیت های مدیریتی، انسانی، فیزیکی مرکز

○ استراتژی های ST

- استراتژی ST1 : توسعه تحقیقات مبتنی بر سازوکارهای کارفرمایی و همکاری های بین بخشی

○ استراتژی های WO

- استراتژی WO1 : حفظ ظرفیت های انسانی و تحقیقاتی موجود

❖ تعیین اهداف

○ اهداف کلان (Goals)

- هدف کلان G1 : افزایش قیمت تحقیقات و انتشارات مرکز تحقیقات
- هدف کلان G2 : بهبود کیفیت تحقیقات و انتشارات مرکز تحقیقات
- هدف کلان G3 : تامین نیازمندیهای فضای فیزیکی و تجهیزاتی مرکز
- هدف کلان G4 : تامین نیازمندی های انسانی و الزامات قانونی مرکز

❖ اهداف اختصاصی (Objectives)

○ اهداف اختصاصی مرتبط با هدف کلان شماره ۱

- هدف اختصاصی G1O1 : افزایش تعداد طرح های تحقیقاتی مطابق با اولویت های نهادهای دانشگاهی و برون دانشگاهی
- هدف اختصاصی G1O2 : افزایش تعداد طرح های تحقیقاتی مرکز با همکاری سایر مراکز تحقیقات کشور
- هدف اختصاصی G1O3 : انجام طرح های تحقیقاتی مرکز با همکاری مراکز تحقیقات بین المللی
- هدف اختصاصی G1O4 : افزایش تعداد مقالات منتج از طرح های تحقیقاتی مرکز
- هدف اختصاصی G1O5 : افزایش تعداد پایان نامه های مصوب اعضای مرکز

○ اهداف اختصاصی مرتبط با هدف کلان شماره ۲

- هدف اختصاصی G201: افزایش تعداد طرح های تحقیقاتی دارای جهت گیری حل مشکلات سلامت جامعه
- هدف اختصاصی G202: افزایش تعداد طرح های تحقیقاتی با کیفیت از نظر کاربردی بودن نتایج
- هدف اختصاصی G203: افزایش تعداد مقالات چاپ شده در مجلات با کیفیت بر اساس شاخص های علم سنجی

○ اهداف اختصاصی مرتبط با هدف کلان شماره ۳

- هدف اختصاصی G301: تامین فضای فیزیکی مستقل جهت مرکز تحقیقات
- هدف اختصاصی G302: تامین تجهیزات مورد نیاز مرکز بر اساس استاندارد مراکز هم نوع

○ اهداف اختصاصی مرتبط با هدف کلان شماره ۴

- هدف اختصاصی G401: جذب حداقل تعداد ممکن عضو هیات علمی پژوهشی
- هدف اختصاصی G402: تامین نیروی انسانی پژوهشی و اداری مورد نیاز مرکز
- هدف اختصاصی G403: تامین الزامات اخذ مصوبه قطعی مرکز
- هدف اختصاصی G404: جذب دانشجوی پژوهشی در مقطع تحصیلات تکمیلی